

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 34/05-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 2. februára 2005 predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. Juraja Uhrína, bytom K., zastúpeného advokátom JUDr. P. Ď., Advokátska kancelária, P., ktorou namieta porušenie svojich základných práv a slobôd podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 3 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd zadržaním vykonaným Úradom justičnej a kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. ČVS: ORP-767/2-OVK-2004, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. Juraja Uhrína o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. novembra 2004 doručená sťažnosť JUDr. Juraja Uhrína, bytom K. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. P. Ď., Advokátska kancelária, P., ktorou namieta porušenie svojich základných práv a slobôd podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 3 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a čl. 5 ods. 4 Dohovoru

o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) opatrením Úradu justičnej a kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. ČVS: ORP-767/2-OVK-2004 v súvislosti s dôvodmi zadržania jeho osoby.

Sťažovateľ uvádza, že uznesením vyšetrovateľa z 27. septembra 2004 bolo začaté trestné stíhanie vo veci a zároveň mu bolo vznesené obvinenie za trestný čin útoku na verejného činiteľa podľa § 155 ods. 1 písm. b) Trestného zákona a trestný čin vydierania podľa § 235 ods. 1 Trestného zákona na tom skutkovom základe, že 27. septembra 2004 v čase okolo 9.30 h v Košiciach na Štúrovej 29 v objekte Okresného súdu Košice I na treťom poschodí v služobnej kancelárii č. 305 pre rozsudok sp. zn. 29 Cb 684/99 z 18. októbra 2002 v právnej veci žalobcu JUDr. J. M. – KOADYM proti žalovanému JUDr. Jurajovi Uhrínovi – DOLLY MODELS, ktorý nadobudol právoplatnosť 20. augusta 2003, mal slovne a fyzicky napadnúť sudcu Okresného súdu Košice I JUDr. L. G. (ďalej len „poškodený“), ktorého mal chytiť pod krk a vyhrážať sa mu, že mu odtrhne hlavu, ak s tým do 24 hodín niečo neurobí, a následne buchnúť dverami tak silno, že ich mal poškodiť.

Z podania sťažovateľa, ako aj z predložených písomných materiálov je zrejmé, že po vydaní uznesenia o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia bol sťažovateľ za účelom vykonania výsluchu predvolaný vyšetrovateľom na 29. september 2004, a to prostredníctvom faxu. Po vzájomnej dohode medzi nimi však bol termín konania výsluchu stanovený na 30. september 2004, na ktorý sa sťažovateľ dostavil.

Po vykonaní výsluchu sťažovateľa v procesnom postavení obvineného a následnej konfrontácii medzi obvineným a poškodeným vyšetrovateľ 30. septembra 2004 o 12.50 h obvineného zadržal v zmysle ustanovenia § 75 Trestného poriadku z dôvodov uvedených v ustanovení § 67 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, teda že v danom prípade je dôvodná obava, že obvinený bude pokračovať v trestnej činnosti alebo vykoná trestný čin, ktorým hrozil poškodenému.

Následne po zadržaní obvineného bol vyšetrovateľom toho istého dňa spracovaný návrh na vzatie obvineného do väzby, ktorý bol adresovaný príslušnej okresnej prokuratúre.

O návrhu prokurátora rozhodol zákonný sudca v lehote uvedenej v ustanovení § 77 ods. 2 Trestného poriadku, čo vyplýva zo zápisnice o výsluchu obvineného sp. zn. 19 Tp 123/04, ktorý sa uskutočnil 2. októbra 2004 o 9.20 h. Následne po ukončení výsluchu obvineného bolo vyhlásené uznesenie podľa ustanovenia § 68 ods. 2 Trestného poriadku, v ktorom sudca návrhu prokurátora na vzatie obvineného do väzby nevyhovel. Tento úkon bol ukončený a zápisnica o jeho priebehu podpísaná toho istého dňa o 10.55 h.

Proti tomuto uzneseniu v zmysle ustanovenia § 74 ods. 2 Trestného poriadku podal prokurátor sťažnosť, ktorú Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) 5. októbra 2004 svojím uznesením č. k. 5 Tpo 121/04-26 v zmysle ustanovenia § 148 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol.

Na základe vyššie uvedených skutočností sa sťažovateľ domáha, aby ústavný súd v danej veci rozhodol nálezom, v ktorom by konštatoval:

„Zadržaním sťažovateľa vyšetrovateľom Okresného riaditeľstva PZ v Košiciach I, Úradom justičnej a kriminálnej polície 040 81 Košice, ČVS: ORP-767/2-OVK-K1-2004 dňa 30. 9. 2004 o 12.50 hod. bolo porušené základné právo sťažovateľa JUDr. Juraja Uhrína, trvale bytom K., zakotvené v čl. 17 ods. 1, 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 5 ods. 4 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

JUDr. Jurajovi Uhrínovi, trvale bytom K., priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 20.000,- Sk (slovom dvadsaťtisíc korún slovenských), ktoré sú porušovatelia povinní spoločne a nerozdielne vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Porušovateľom ukladá spoločne a nerozdielne zaplatiť trovy právneho zastúpenia JUDr. Juraja Uhrína, trvale bytom K., za zastupovanie v konaní pred Ústavným súdom SR vo výške 14.010,- Sk na účet advokáta JUDr. P. Ď., Advokátska kancelária JUDr. P. Ď., so sídlom P., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

V rámci predbežného prerokovania návrhu ústavný súd zistil, že predmetom sťažnosti sťažovateľa je tvrdenie, že zadržaním jeho osoby v procesnom postavení obvineného z dôvodov uvedených v ustanovení § 67 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku boli porušené jeho základné práva podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 3 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a čl. 5 ods. 4 dohovoru.

Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy osobná sloboda sa zaručuje.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. (...)

Podľa čl. 17 ods. 3 ústavy obvineného alebo podozrivého z trestného činu možno zadržať len v prípadoch ustanovených zákonom. Zadržaná osoba musí byť ihneď oboznámená s dôvodmi zadržania, vypočutá a najneskôr do 48 hodín prepustená na slobodu alebo odovzdaná súdu. Sudca musí zadržanú osobu do 48 hodín a pri obzvlášť závažných trestných činoch do 72 hodín od prevzatia vypočuť a rozhodnúť o väzbe alebo o jej prepustení na slobodu.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

Tvrdenie sťažovateľa, že ako obvinený bol vyšetrovateľom zadržaný podľa § 76 Trestného poriadku z dôvodov uvedených v § 67 Trestného poriadku, čím došlo k porušeniu jeho základných práv, nie je v príčinnej súvislosti s faktickým stavom, pretože sťažovateľ bol de facto vyšetrovateľom zadržaný podľa ustanovenia § 75 Trestného poriadku. Citované ustanovenie predpokladá procesné postavenie obvineného, v ktorom sa sťažovateľ v čase zadržania, teda 30. septembra 2004, nachádzal. Uvedenú skutočnosť potvrdzuje aj vydanie uznesenia z 27. septembra 2004 o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia sťažovateľovi pred jeho zadržaním.

Podľa názoru sťažovateľa došlo k porušeniu jeho práva garantovaného čl. 17 ods. 1, 2 a 3 ústavy, pretože podľa jeho vyjadrenia neboli splnené podmienky v zmysle § 76 Trestného poriadku.

Ústavný súd konštatuje, že tieto podmienky ani splnené byť nemohli, pretože v prípade potreby zadržania obvineného je potrebné na daný stav aplikovať ustanovenie § 75 Trestného poriadku, ktoré ustanovuje, že ak je tu niektorý z dôvodov väzby (§ 67) a pre neodkladnosť veci nemožno rozhodnutie o väzbe vopred zadovážiť, môže

vyšetrovateľ alebo policajný orgán obvineného zadržať predbežne sám. Je však povinný vykonané zadržanie prokurátorovi neodkladne ohlásiť a odovzdať mu odpis zápisnice, ktorú spísal pri zadržaní, aj ďalší materiál, ktorý prokurátor potrebuje, aby prípadne mohol podať návrh na vzatie do väzby. Návrh sa musí podať tak, aby obvinený mohol byť najneskôr do 48 hodín od zadržania odovzdaný súdu, inak musí byť prepustený na slobodu.

Naopak, ustanovenie § 76 Trestného poriadku špecifikuje prípady, kedy možno zadržať a obmedziť osobnú slobodu osoby podozrivej zo spáchania trestného činu, teda osoby, ktorej dosiaľ nebolo vznesené obvinenie za spáchanie konkrétneho trestného činu.

Podľa ustanovenia prvej vety § 76 ods. 1 Trestného poriadku osobu podozrivú zo spáchania trestného činu môže, ak je tu niektorý z dôvodov väzby (§ 67), vyšetrovateľ alebo policajný orgán zadržať, aj keď proti nej doteraz nebolo vznesené obvinenie. V zmysle prvej vety odseku 2 citovaného ustanovenia osobnú slobodu osoby, ktorá bola pristihnutá pri trestnom čine alebo bezprostredne po ňom, smie obmedziť ktokoľvek, ak je to potrebné na zistenie jej totožnosti, na zabránenie úteku alebo na zaistenie dôkazov.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uvádza, že v čase jeho zadržania objektívne neexistovala dôvodná obava, že na slobode by mohol pokračovať v trestnej činnosti, čo odôvodňuje tým, že od spáchania skutku 27. septembra 2004 do jeho zadržania 30. septembra 2004 uplynula doba, počas ktorej sa sťažovateľ nepokúsil zrealizovať svoje údajné vyhrážky ani nekontaktoval poškodeného. Zároveň okrem iného uvádza, že intenzita konfliktu medzi ním a poškodeným podľa jeho názoru nebola vôbec taká vážna.

Na základe vyššie uvedeného namieta porušenie svojho práva podľa čl. 17 ods. 3 ústavy, čo odôvodňuje tým, že v čase jeho zadržania neexistoval žiaden z dôvodov väzby v zmysle ustanovenia § 67 Trestného poriadku.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh je zrejmé, že vyšetrovateľ sťažovateľa ako obvineného zadržoval podľa ustanovenia § 75 Trestného poriadku z dôvodov uvedených v § 67 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, podľa ktorého obvinený môže byť vzatý do väzby len vtedy, ak sú tu konkrétne skutočnosti, ktoré (...) odôvodňujú obavu, že bude

pokračovať v trestnej činnosti, dokoná trestný čin, o ktorý sa pokúsil, alebo vykoná trestný čin, ktorý pripravoval alebo ktorým hrozil.

Ústavný súd zistil, že zadržanie vykonal vyšetrovateľ, teda orgán činný v trestnom konaní, ktorému takéto oprávnenie priznáva ustanovenie § 75 Trestného poriadku. V danom prípade zákon predpokladá, aby zadržíavanou osobou bol obvinený, aj táto podmienka bola splnená. Z uvedeného vyplýva, že opatrenie spočívajúce v zadržaní obvineného bolo realizované oprávneným orgánom a nemalo svojvoľnú povahu. Obdobný názor vyslovil aj Európsky súd pre ľudské práva v rozsudku Winterwerp v. Holandsko z 24. októbra 1979.

Ďalším zákonným dôvodom podľa ustanovenia § 75 Trestného poriadku, ktorý musí byť dodržaný, je, že tu musí existovať niektorý z dôvodov väzby (§ 67 Trestného poriadku). V danom prípade bol vyšetrovateľ toho názoru, že je tu dôvodná obava, že obvinený bude pokračovať v trestnej činnosti alebo vykoná trestný čin, ktorým poškodenému hrozil.

V danom prípade vyšetrovateľ obvineného zadržal z dôvodu uvedeného v ustanovení § 67 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, pričom v čase jeho zadržania mal k dispozícii dôkaz v podobe zápisnice o výsluchu poškodeného z 27. septembra 2004, v ktorej poškodený vyslovil obavu z možného naplnenia vyhrážok obvineného. S názorom vyšetrovateľa, ako aj názorom prokurátora, ktorý podal návrh na vzatie do väzby, sa však nestotožnil súd, ktorý návrhu prokurátora na vzatie obvineného do väzby nevyhovel. S právnym názorom súdu sa stotožnil na základe podanej sťažnosti prokurátora aj krajský súd.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu nie je ústavný súd súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti, ktorý v nadväznosti na čl. 127 ústavy a ustanovenie § 49 zákona o ústavnom súde rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb v prípade porušenia základných práv alebo slobôd právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Týmto sú limitované hranice vymedzujúce právomoc všeobecných súdov a ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základných práv a slobôd.

Z uvedeného názoru vychádza ústavný súd aj pri posudzovaní postupu vyšetrovateľa, teda orgánu činného v trestnom konaní v rámci jeho rozhodovania o dôvodoch zadržania obvineného, či postupu prokuratúry, ktorá dôvody zadržania akceptovala a podala súdu návrh na jeho vzatie do väzby.

V tejto súvislosti možno konštatovať, že aplikáciu príslušných ústavných článkov a ustanovení zákona vyšetrovateľom a prokurátorom a ich hodnotenie už vykonali všeobecné súdy, ktoré vo veci rozhodovali a keďže nezistili dôvod väzby, sťažovateľa ihneď prepustili na slobodu.

Sťažovateľ bol zadržaný ako obvinený. V ústavou stanovenej lehote bol sťažovateľ vypočutý a po výsluchu bolo rozhodnuté o jeho prepustení na slobodu. Vo veci rozhodol príslušný okresný súd a jeho rozhodnutie potvrdil krajský súd. Dôvody, s ktorými pri zadržaní argumentoval vyšetrovateľ a s ktorými sa stotožnil prokurátor, pri prieskume súdmi neboli uznané ako dôvodné a sťažovateľ bol ihneď prepustený na slobodu. Všeobecný súd tým vykonal svoju právomoc a rozhodol v ústavou stanovenej lehote o obmedzení slobody sťažovateľa a tohto prepustil ihneď na slobodu. Všeobecné súdy teda už poskytli sťažovateľovi ochranu jeho práv, ktorej sa domáha od ústavného súdu.

V tejto časti ústavný súd odmietol sťažnosť pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

Právomoc všeobecných súdov konať a rozhodovať vo veci zadržania sťažovateľa vyplýva z čl. 142 ods. 1 ústavy, podľa ktorého súdy rozhodujú aj v trestnoprávných veciach.

Pokiaľ sa sťažovateľ domnieva, že postupom vyšetrovateľa pri jeho zadržaní boli porušené jeho základné práva a slobody alebo mu vznikla škoda, má možnosť ochrany svojich práv prostriedkami, ktoré mu umožňuje zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov.

Ani v tejto časti sťažnosti nie je daná právomoc ústavného súdu, pretože sťažovateľ nevyčerpal prostriedky, a to ani súdnej ochrany, ktoré mu zákon účinne poskytuje na ochranu jeho základných práv alebo slobôd.

Vzhľadom na uvedené rozhodol ústavný súd tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. februára 2005